

Onderwatervideografie: iets voor jou?

Foto: Tom Leys

Een redactielid van Hippocampus volgde in 2013 de NELOS-cursus onderwatervideografie. Binnenkort start er opnieuw een cursus. Misschien wel iets voor jou?

Het leuke aan onze sport is dat je altijd je horizon kan verruimen. Er zijn tal van mogelijkheden om je in te verdiepen, terwijl je toch steeds met de basis bezig bent: duiken. Zo was ik al een tijdje aan het zoeken hoe ik met anderen kan delen wat ik onder water gezien heb. Je buddy zag het ook, maar al die andere duikers en watervrezende achterblijvers niet. Ook zie ik soms iets waarvan ik geen idee heb wat het is. Boven water blijkt dan dat ik te weinig kenmerken onthouden heb – je weet wel, stikstofnarcose – om een goede determinatie te kunnen doen. Hoe kon ik dit oplossen? Mijn eerste idee: onderwaterfotografie.

als aspirant- onderwatervideograaf

Ik keek dus uit naar een goed tweede-

handsonderwatertoestel – digitaal want zo zie je onmiddellijk het resultaat en kan je jezelf verbeteren. Maar op een maandagavond, tijdens een redactievergadering, toen we een foto voor de voorpagina moesten uitkiezen, stelde ik als enige een bepaalde foto voor. Een foto die volgens de ervaren fotografen van het team qua compositie en kleur ondermaats was. Mijn conclusie: schrap OW-fotografie.

Wat dan? Tekeningen maken op een onderwaterbordje, daar ben ik niet sterk in. Dus: schrap tekenen.

Tijdens een zeldzame opruimbeurt kwam ik mijn oude videocamera tegen en het idee was geboren: OW-videografie. Mijn enthousiasme kreeg een flinke deuk toen het internet me de prijzen voor onderwaterhui-

zen openbaarde. 'Jawadde', de bedragen waren een veelvoud van mijn jaarlijks duikbudget. Onderwaterfotografie is niet goedkoop, maar filmen ... Even slikken. Verborgen in een duister virtueel hoekje ontdekte ik een koopje voor een onderwaterhuis en camera. In al mijn onwetendheid dacht ik: "Waarom niet?". Ik moest er wel meer dan 150 kilometer voor rijden, maar dat was het prijsverschil waard.

Kort na mijn aankoop las ik dat er een cursus OW-videografie door NELOS georganiseerd werd. Perfecte timing en het ideale moment om te leren goed om te gaan met de inhoud van de enorme koffer waarvan ik nu de trotse eigenaar was. Ik droomde al van een eigen kortfilm.

Tijdens de kennismakingsles werden we ingeleid in de vele aspecten van het onderwaterfilmen. Naast aangepaste duiktechnieken om geen stof te maken moet je ook genoeg weten over het materiaal en vooral de belichting. Maar met filmen alleen kom je er niet, je moet ook het monteren

De 'frogkick' om je voort te bewegen.

Foto: Kiki Vleeschouwers.

John van Lent in actie met zijn onderwatervideocamera op statief.

Foto: Chrisje Demuynck.

van films onder de knie hebben. Het menu was duidelijk. De pareltjes van filmpjes die we voorgeschoteld kregen, zorgden voor de eetlust. Deze open avond als inleiding miste zijn doel niet. Hoewel het een grote boterham was, had ik honger naar meer.

Wat me op die kennismakingsavond vooral opviel, was dat ik de enige neofiet was. Sommigen hadden al jaren onder water gefilmd en kwamen nu kijken hoe ze zich konden verbeteren. Anderen waren al actief bezig met onderwaterfotografie en wilden nu het element van beweging aan hun reportages toevoegen. En ik zat daar, buiten mijn ogen en een klein digitaal toestelletje had ik geen ervaring met het vastleggen van beelden. Licht was iets om dingen te zien, niet om de juiste kleur te vereeuwigen. En is de juiste kleur niet de kleur die je ziet? Je merkt het, een groentje tussen al het blauw dat op het scherm geprojecteerd werd.

de theorie

Schrijven is niet filmen, maar toch. In de

eerste les, gegeven door Erik De Groef, die ook de cursus organiseerde, werden we ingewijd in alle aspecten van het filmen. De les werd passend ondersteund door zijn kortfilm 'Duiken met Murphy'. Een film komt duidelijk niet zo maar uit de lucht vallen. Het is gebaseerd op een doordacht scenario. Je moet dus weten hoe je een verhaal opbouwt, hoe je spanning en interesse creëert en hoe je in alle schoonheid eindigt. Zo maar enkele beelden schieten en dan snel aan elkaar plakken, levert maar een bedroevend resultaat op.

Een goed scenario is het begin. Als onderwatervideograaf ben je beladen met veel duik- en filmmateriaal. Je moet weten hoe je dit materiaal kunt gebruiken zonder je veiligheid en die van je buddy in gevaar te brengen. Tevens moet je er voor zorgen dat je de omgeving waarin je filmt niet beschadigt. Een mooie natuurfilm mag immers geen ravage in de lokale fauna en flora betekenen. Een continue zorg voor stabiliteit en een stofvrije omgeving is dus noodzakelijk. Alle deelnemers knikten begrijpend ja. Wij zijn ervaren duikers, dus dat kan geen probleem opleveren. Dit is iets wat we zeer goed kunnen. Een paar maand later zouden we met de harde, onaangename realiteit van onze onkunde geconfronteerd worden.

Pas als dat allemaal onder de knie is, kan je beginnen denken aan compositie van beelden en bepaalde opnametechnieken. Daarbij speelt belichting een belangrijke rol. Een goede duiklamp schiet veel te kort bij wat er nodig is voor het belichten van een voorwerp, zodat het goed overkomt op

de lichtgevoelige plaat van een camera. Het benodigde aantal lumen is een factor 10 groter dan waar ik nu mee duik.

Als je uit het water stapt, fier als een gieter over de uitzonderlijke beelden die je geschoten hebt, is je werk en je filmverhaal nog niet gedaan. Je moet nu beginnen met het knippen en plakken van je beste beeldmateriaal tot een interessante compositie. Hopelijk staat er een krachtige pc met op zijn bureaublad een paar icoontjes van gepaste software thuis op je te wachten. Bewerken van filmmateriaal vergt naast inzicht immers veel rekenkracht.

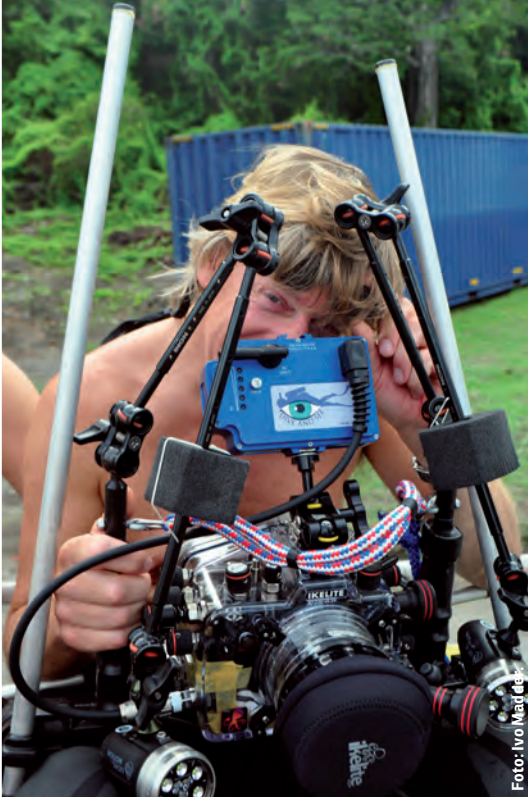
De eerste les zette de toon die bij de andere lessen aangehouden werd. Iedere avond ging men veel dieper in op een bepaald onderwerp en werden we begeesterd door een specialist in dat gebied. Het gebruik van breedhoek voor het schieten van overzichten zoals wrakken, riffen, ... en de bijbehorende verlichting werd toegelicht door Stephan Matthies. Vooral zijn uiteenzetting over teamwerk bij filmen was interessant. Het klonk voor mij als een echo uit een verre toekomst maar de samenwerking tussen een cameraman en enkele belichtingsduikers levert fraaie beelden van grote voorwerpen op. De les over close-ups door Gino Rosiers en Ilse De Gendt zag het dan weer veel kleiner. De voorwerpen mogen voor deze cameratechniek dan veel kleiner zijn, de uitdagingen voor het filmen ervan zijn dat niet. Opnieuw het belang van stabiliteit, materiaal en belichting. Het gebruik van een onderwaterstatief verraste mij compleet. Nooit gedacht dat je met een driepoot voor je camera zou gaan duiken. Van beelden naar film zit nog de lange weg van de montage. Stephan Matthies ging dieper in op opnametechnieken, de compositie en de montage. Het werk van een onderwatervideograaf is blijkbaar nooit gedaan.

De theorie was niet altijd simpel om te verteren, maar het enthousiasme van de lesgevers alsook de vele praktische voorbeelden, ook van hoe het niet moet, zorgen ervoor dat je geboeid blijft. Deze cursus kwam met een ingevulde 'niet indut' garantie. Het was dan ook niet ongewoon dat we na de les bleven doorvragen.

de praktijk

De praktijk valt uiteen in twee delen: de les stabiliteit en het indienen van een kortfilm

John van Lent met zijn onderwatervideocamera gemonteerd op een onderwaterstafiel.

met scenario. De les stabiliteit moest een makkie worden. We hadden immers allemaal al een aantal logboekjes vol om onze aquaciteit te bewijzen. Met goede moed en een auto vol duikmateriaal reed ik op een bewolkte zaterdagmorgen naar het Zilvermeer. De dag begon met een uitleg en droge demo van de verschillende technieken door de GUE-instructeurs Peter Brandt en Mark Devoldere. De technieken zijn gebaseerd op het continu behouden van de stabiliteit en uitgedokterd voor het voortbewegen zonder stof op te stuwen. Je wilt je acteur of voorwerp immers niet verstoppen in een stofwolk. In een tweetal uren werd ons het hoe en waarom van de 'frogkick', de 'backkick' en de 'helicopterturn' uitgelegd.

Maar dit was een praktijkles, dus na ons middagmaal deden we onze duikuitrusting aan. Eerst een beetje oefenen aan de oppervlakte. Dat gaf waarschijnlijk een idioot schouwspel voor de duikers en toeschouwers aan de kant. Pas als de lesgevers met onze prestaties tevreden waren, mochten we onder water gaan oefenen. Ik voelde me echt terug een beginner. Sommige bewegingen lukten echt niet omdat ik ondanks tegenadvies toch mijn splitvinnen aangedaan had. Zeer goede vinnen om

vooruit te zwemmen, maar totaal nutteloos in achteruit. Na bijna een uur werken hadden we alle technieken overlopen en besloten we consensueel de duik te beëindigen. Genoeg gewerkt.

Deze praktijkdag was een mooie kers op de taart, hoewel het de belofte inhield van nog veel oefenen. De bedoeling was immers dat we deze technieken onbewust kunnen gebruiken terwijl we aan het filmen zijn. En daar waren we nog niet toe in staat.

Over naar deel 2 van de praktijk: onze eerste echte kortfilm. Om een beetje druk op de ketel te zetten – of is het omdat van uitstel afstel komt? – werd er een tijdslimiet van een half jaar gesuggereerd. Dit leek toen erg lang om een idee tot een verhaal te laten rijpen, er een scenario voor te schrijven, acteurs te casten, de film op te nemen en te monteren.

Nu weet ik dat je in die tijd ook moet leren werken met de verschillende softwares om dan een keuze te maken. Sommige pakketten voldoen niet aan je voorkeur, zodat er verschillende leercurves doorlopen moeten worden. Je moet leren een scenario schrijven, werken met acteurs die zelf geen idee hebben van wat en hoe ze moeten acteren – nee, niet zo snel bewegen! – en dit boven en onder water – wat is het duikteken voor 'doe die beweging opnieuw?' – Het onderwaterfilmen zelf – waarom beweegt die vis nu? Lig eens stil! Daarna thuis komen met uren beeldmateriaal en niet kunnen beslissen welke shots je wil behouden – ik kan hier niets van gebruiken – en dan het monteren zelf – welke van die 100 overgangen past nu het best?

Als je tevreden kijkt naar je eerste, ietwat ruwe montage, dan wil je er nog geluid en muziek opzetten. Opnieuw een compleet nieuw gegeven. Rechtenvrije muziek? Waar vind je dat? Een 'voice over' (de stem van iemand die buiten beeld videomateriaal become-mentarieert), gemakkelijker gezegd

dan gedaan. Je dure Skype microfoon blijkt plots zeer veel ruis te geven. Uitfilteren? Welke software? Muziek, geluid en stem, maar hoe krijg ik dat allemaal op één geluidsband?

Naarmate ik oplossingen vind, flitsen me bepaalde scènes – begin ik al als een regisseur te spreken? – uit de cursus door het hoofd. Aha-momenten van tips gegeven door de lesgevers, maar die niet echt doorgedrongen zijn. Heb ik niet goed opgelet? Of leer ik pas als ik zelf de fout maak? Ik betrap me er op dat ik soms anders naar een film op tv kijk: dat was een goede shot, ah zo kan je het ook doen, kon dit niet beter, ... film kijken is niet meer hetzelfde.

Al bij al, ben ik tevreden over mijn eerste film – ik ben benieuwd wat de jury er van vindt. Ik heb veel geleerd en zal het de volgende keer hopelijk beter doen. Mits prijsbewust aankopen en het gebruik van 'freeware' (gratis te gebruiken 'software') kan ik al aardig wat doen. Natuurlijk kan het qua kwaliteit niet tippen aan de 'blauwe' natuurfilms, maar ze kunnen niet op tegen de ervaring en de voldoening van een eigen 'groene'. Om een echt goede film te maken zal ik over beter materiaal moeten beschikken, maar ik kan groeien met wat ik nu heb.

Onderwatervideografie: iets voor mij! Ook iets voor jou? ■

Informatie

Film 'Duiken met Murphy' van Erik De Groef:

<https://www.youtube.com/watch?v=L5BoGu1ZsWA>

Film 'Les Stabiliteit in het Zilvermeer' van Erik De Groef:

<https://www.youtube.com/watch?v=r2PFSD02crc>

PATRICK VAN HOESERLANDE